

- (4) Onesposobljenost pilota da obavlja bilo koji zadatak.
 (5) Nenamjerno podizanje ili vuča zemaljske posade, što dovodi do smrtnog slučaja ili ozljede osobe.

3.5. Vanjski okoliš i meteorologija

- (1) Sudar ili skori sudar na zemlji ili u zraku, sa zrakoplovom, terenom ili preprekom (prepreka uključuje vozilo), čime se ugrozilo ili moglo ugroziti zrakoplov lakši od zraka, osobe u njemu ili bilo koju drugu osobu.
 (2) Ometanje zrakoplova lakšeg od zraka vatrenim oružjem, pirotehničkim sredstvima za vatromet, zmajem, laserskim osvjetljenjem, jakim svjetlom, laserima, daljinski upravljanim zrakoplovnim sustavima, modelom zrakoplova ili na sličan način.
 (3) Neočekivan nailazak na nepovoljne vremenske uvjete, čime se ugrozilo ili moglo ugroziti zrakoplov lakši od zraka, osobe u njemu ili bilo koju drugu osobu."

Članak 2.

(Usklađivanje sa pravnom tečevinom EU)

Ovim pravilnikom se preuzimaju odredbe Provedbene uredbe Komisije (EU) 2015/1018, od 29. lipnja 2015. o utvrđivanju popisa u kojem se klasificiraju događaji u civilnom zrakoplovstvu koje treba obvezno prijaviti sukladno Uredbi (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP).

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-322-4/17
 29. studenoga 2017. godine
 Banja Luka

Generalni ravnatelj
Dorđe Ratkovića, v. r.

Na osnovu člana 16. i 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i člana 14. stav (1) Zakona o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНИ ПРАВИЛНИКА О ИЗВЈЕШТАВАЊУ О ДОГАЂАЈИМА

Члан 1.

У правилнику о извјештавању о догађајима ("Службени гласник БиХ", број 57/15), ПРИЛОГ V мијења се и гласи:

"ПРИЛОГ V ДОГАЂАЈИ О КОЈИМА СЕ ИЗВЈЕШТАВА

Листа у овом прилогу не може бити у потпуности свеобухватна, па уколико је процијењено да и неки други догађај испуњава наведене услове, извјештај треба бити састављен и о њему. Догађаји о којима треба извјештавати су они гдје је безбједност операција била или могла бити угрожена или која је могла довести до небезбједног стања. Уколико, у погледу оног ко извјештава о догађају, није било угрожавања безбједности операција, али ако се понавља у различитим околностима и ако је вјероватноћа да ће се проузроковати потенцијално небезбједно стање, тада извјештај треба да буде поднесен. Оно за шта се процијени да треба извјештавати о једној класи производа или уређаја, не значи да се не мора поднијети извјештај и за остале, а одсуство или присуство једног фактора: људског или техничког, може трансформисати догађај у несрећу или озбиљан инцидент.

Специфична оперативна одобрења, на примјер: RVSM, ETOPS, RNAV или дизајн програма одржавања, може имати специфичне захтјеве за извјештавање о грешкама или недостацима који се односе на то одобрење или програм.

A) ДОГАЂАЈИ У ВЕЗИ СА СПРОВОЂЕЊЕМ ОПЕРАЦИЈА ВАЗДУХОПЛОВОМ

Напомена: Овај је прилог је сачињен на такав начин да су сви битни догађаји повезани с одређеним категоријама активности које се обично посматрају, зависно од искуства, како би се олакшало извјештавање о тим догађајима. Међутим, овај се попис не смије тумачити у смислу да се догађаји не смију пријављивати у случају да настану изван категорије активности с којима су повезани на овом попису.

1. ЛЕТАЧКЕ ОПЕРАЦИЈЕ

1.1. Припрема лета

- (1) Кориштење нетачних података или погрешни уноси у опрему која се користи за навигацију или прорачун перформанси којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
 (2) Превоз или покушај превоза опасног терета у супротности с примјенљивим прописима, укључујући нетачно етикетирање, паковање и руковање опасним теретом.

1.2. Припрема ваздухоплова

- (1) Неодговарајућа врста горива или неочишћено гориво.
 (2) Изостанак, неодговарајући или неадекватни поступак одлеђивања/заштите од залеђивања ваздухоплова.

1.3. Полијетање и слијетање

- (1) Излијетање са стазе за вожњу или с полетно-слетне стазе.
 (2) Стварни или потенцијални неодобрени упад на стазу за вожење или полетно-слетну стазу.
 (3) Неодобрени упад у подручје завршног прилажења на слијетање и полијетања (FATO).
 (4) Свако прекинуто полијетање.
 (5) Немогућност постицања потребних или очекиваних перформанси током полијетања, продужавања или слијетања.
 (6) Стварно полијетање или покушај полијетања, прилажење или слијетање с неправилно подешеном конфигурацијом.
 (7) Удар репом ("tailstrike"), елисом, врхом крила или гондолом мотора током полијетања или слијетања.
 (8) Прилажење настављено уз непоштовање критеријума за стабилизован прилаз које налаже ваздушни оператор.
 (9) Наставак инструменталног прилажења испод објављених минимума с неадекватном визуелном референтном тачком.
 (10) Слијетање из предострожности или присилно слијетање.
 (11) Кратко и дуго слијетање.
 (12) Тврдо слијетање.

1.4. Било која фаза лета

- (1) Губитак контроле.
 (2) Неправилан положај ваздухоплова, нападни угао ваздухоплова (pitch attitude) по попречној оси већи од уобичајеног, нагиб или брзина лета неприкладни за услове лета.
 (3) Недопуштено одступање од висине лета за више од 300 ft (У RVSM-у 200 ft) (level bust).
 (4) Активирање било којег система заштите који се односи на перформансе ваздухоплова, укључујући упозорење

- слома узгона, укључивање упозорења вибрацијом команде, потискивача команде и аутоматске заштите.
- (5) Ненамјерно одступање од намјераване или додијелене путање лета за најмање двоструко потребан ниво навигационе перформансе или 10 наутичких миља.
 - (6) Прекорачење ограничења из летачког приручника ваздухоплова (AFM).
 - (7) Операције с неправилно подешеним висиномјером.
 - (8) Догађаји повезани са ударом издувних гасова код млазних мотора или са јаким струјањем узрокованим ротором или пропелером, којима се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
 - (9) Погрешно тумачење аутоматизованог начина рада или било које информације у оквиру система информисања пилотске кабине које су достављене летачкој посади, којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.

1.5. Друге врсте догађаја

- (1) Ненамјерно ослобађање терета или друге опреме која се носи извана.
- (2) Губитак свијести о ситуацији (укључујући свијест о окружењу, начину рада и система, просторну дезоријентисаност и временски оквир).
- (3) Сваки догађај када се људском активношћу директно придонијело или могло придонијети несрећи или озбиљној незгоди.

2. ТЕХНИЧКИ ДОГАЂАЈИ

2.1. Структура и системи

- (1) Губитак било којег дијела конструкције ваздухоплова током лета.
- (2) Отказивање система.
- (3) Губитак редунданције система.
- (4) Цурење било којег флуида којим је проузрокована опасност од пожара или могућност опасонг онечишћења конструкције, система или опреме ваздухоплова или којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (5) Неисправности или кварови на горивном систему који су утицали на снабдијевање горивом и/или његову дистрибуцију.
- (6) Неисправан рад или квар било којег индикационог система када то резултира збуњујућим индикацијама за посаду.
- (7) Неуобичајен рад команди лета, као што су асиметричне или заглављене команде лета (на примјер: за узгон (закрилца/преткрилца), за отпор (спојлери), за контролу положаја (крилца, кормила висине, кормило правца).

2.2. Погонски системи (укључујући моторе, пропелере и системе ротора) и помоћне погонске јединице (APU-и)

- (1) Квар или значајна неисправност у раду било којег дијела пропелера, ротора или погонског система или управљању њима.
- (2) Оштећење или квар главног/репног ротора или преноса и/или одговарајућих система.
- (3) Прекид сагорјевања, гашење било којег мотора током лета или АPU-а ако је потребно да буде укључен (на примјер: у операцијама повећаног долета с двомоторним ваздухопловима - ETOPS (*Extended range Twin engine aircraft Operations*) или у складу са листом минималне опреме - MEL (*Minimum Equipment List*)).
- (4) Прекорачење ограничења рада мотора, укључујући превелик број обртаја или немогућност управљања

бројем обртаја било којег брзоротирајућег системског дијела (на примјер: АPU, ваздушни покретач, систем хлађења, мотор ваздушне турбине, пропелер или ротор).

- (5) Квар или неисправан рад било којег дијела мотора, АPU-а или преноса који узрокује један или више сљедећих случајева:
 - (а) систем обрнутог потиска (thrust-reversing system) не одазива се на команде;
 - (б) немогућност управљања снагом, потиском или бројем обртаја мотора (о/мин);
 - (ц) губитак/отпадање саставних дијелова/крхотине.

3. ИНТЕРАКЦИЈА С УСЛУГАМА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ (ANS), ТЕ УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ (ATM)

- (1) Одобрење контроле ваздушног саобраћаја АТС (*Air Traffic Control clearance*) није у складу са безбједносним условима.
- (2) Дужи губитак комуникације с услугама ваздушног саобраћаја АТС (*Air Traffic Service*) или АТМ јединицом.
- (3) Супротна упутства од различитих АТС јединица која би могла резултирати губитком сепарације између ваздухоплова.
- (4) Погрешно тумачење радијске комуникације којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (5) Намјерно одступање од АТС упутства којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.

4. СЛУЧАЈЕВИ НУЖДЕ И ДРУГЕ КРИТИЧНЕ СИТУАЦИЈЕ

- (1) Сви догађаји који доводе до проглашења случаја нужде ("MAYDAY" или позив "PAN").
- (2) Све врсте сагорјевања, топлења, дима, паре, искрења, прегријавања, пожара или експлозије.
- (3) Онечишћен ваздух у пилотској кабини или путничком одјељку којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (4) Пропуст летачке или кабинске посаде ваздухоплова да примјени исправан поступак за случај нужде или ванредне ситуације.
- (5) Кориштење било које опреме за случај нужде или ванредног поступка, чиме се утиче на перформансе у лету или на слијетању.
- (6) Отказивање било којег система за спасавање или опреме за случај нужде којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (7) Немогућност контроле притиска у кабини.
- (8) Критично ниска количина горива или количина горива на дестинацији мања од потребне коначне резерве горива.
- (9) Свако кориштење система за снабдијевање кисеоником посаде.
- (10) Онеспособљеност било којег члана летачке или кабинске посаде, што има за посљедицу смањење укупног броја чланова посаде испод најмањег допуштеног броја.
- (11) Умор посаде који утиче или може утицати на њихову способност за безбједно обављање летачких дужности.

5. СПОЉАШЊЕ ОКРУЖЕЊЕ И МЕТЕОРОЛОГИЈА

- (1) Судар или скори судар на земљи или у ваздуху, с другим ваздухопловом, тереном или препреком (препреке укључују и возила).
- (2) ACAS RA (*Airborne Collision Avoidance System, Resolution Advisory* - Систем за избјегавање судара у ваздуху с индикацијом обавезног вертикалног раздвајања).
- (3) Активирање система за упозорење на близину тла, као што је GPWS (*Ground Proximity Warning System* - систем за упозорење на близину тла)/TAWS (*Terrain Awareness and Warning System* - систем за упозоравање и препознавање терена).
- (4) Судар ваздухоплова с дивљим животињама, укључујући судар с птицама.
- (5) Оштећење ударом страног тијела/крхотина (FOD).
- (6) Неочекиван наилазак на лоше услове површине полетно-слетне стазе.
- (7) Лет кроз вртложну бразду.
- (8) Ометање ваздухоплова ватреним оружјем, пиротехничким средствима за ватромет, змајем, ласерским освјетљењем, јаким свјетлом, ласерима, даљински управљаним ваздухопловним системима, моделом ваздухоплова или на сличан начин.
- (9) Удар муње која је проузроковала оштећење на ваздухоплову или губитак или неисправност било којег ваздухопловног система.
- (10) Лет кроз град који је проузроковао оштећење на ваздухоплову или губитак или неисправност било којег ваздухопловног система.
- (11) Лет кроз подручје јаких турбуленција или лет кроз турбуленцију која је проузроковала повреде особа у ваздухоплову или се захтијева преглед ваздухоплова након лета.
- (12) Лет кроз подручје јаког смицања вјетра и олујног невремена којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (13) Лет у условима залеђивања које је проузроковало потешкоће при управљању, штету на ваздухоплову или губитак или неисправност било којег ваздухопловног система.
- (14) Улазак у подручје вулканског пепела.

6. БЕЗБЈЕДНОСТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА (SECURITY)

- (1) Пријетња бомбом или отмица.
- (2) Тешкоће у контролисању алкохолизираних или насилних путника, те путника неприхватљивог понашања.
- (3) Откривање слијепог путника.

Б) ДОГАЂАЈИ У ВЕЗИ С ТЕХНИЧКИМ УСЛОВИМА, ОДРЖАВАЊЕМ И ПОПРАВКОМ ВАЗДУХОПЛОВА 1. ПРОИЗВОДЊА

Производи, дијелови и уређаји из производне организације с одступањима од примјенљивих пројектних података, који би могли довести до могуће небезбједне ситуације, како је утврђено с носиоцем сертификата типа или одобрења пројекта.

2. ПРОЈЕКТОВАЊЕ

Било која грешка, неисправан рад, квар или други догађај који се односи на производ, дио или уређај који је проузроковао или би могао проузроковати небезбједну ситуацију.

Напомена:

Попис се примјењује на догађаје повезане с производом, дијелом или уређајем обухваћеним сертификатом типа, ограниченим сертификатом типа, додатним сертификатом типа, ETSO овлаштењем, одобрењем пројекта већих поправки или било којим другим релевантним одобрењем за које се сматра да је издато у складу са Правилником о сертификацији, пловидбености и еколошкој сертификацији ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и за сертификацију пројектних и производних организација ("Службени гласник БиХ", бр. 18/15 и 92/15) и Правилником о сертификацији пловидбености и еколошкој сертификацији ваздухоплова и ваздухопловних производа, дијелова и уређаја и за сертификацију пројектних и производних организација који нису обухваћени EASA прописима ("Службени гласник БиХ", број 4/16).

3. ОДРЖАВАЊЕ И ВОЂЕЊЕ КОНТИНУИРАНЕ ПЛОВИДБЕНОСТИ

- (1) Озбиљно оштећење конструкције (на примјер: напуклине, трајна деформација, деламинација, одвајање, сагорјевање, претјерана истрошеност или корозија) уочено током одржавања ваздухоплова или саставног дијела.
- (2) Озбиљно цурење или онечишћење флуида (на примјер: хидрауличних течности, горива, уља, гаса или других флуида).
- (3) Квар или неисправан рад било којег дијела мотора или погонског система и/или преноса, који за посљедицу има један или више сљедећих случајева:
 - (а) губитак/отпадање саставних дијелова/крхотине;
 - (б) отказивање носиве структуре мотора.
- (4) Оштећење, отказивање или квар пропелера, који би могли имати за посљедицу одвајање пропелера или његових важнијих дијелова током лета и/или неисправан рад контрола пропелера.
- (5) Оштећење, отказивање или квар преносника/прикључка главног ротора, који би могли имати за посљедицу одвајање склопа ротора током лета и/или неисправан рад контрола ротора.
- (6) Значајно неисправно функционисање безбједносног система за критичне ситуације или опреме, укључујући систем за случај нужде или опреме током испитивања у оквиру одржавања или немогућност активирања тих система након одржавања.
- (7) Неправилно састављени или уграђени саставни дијелови ваздухоплова уочени током инспекције или поступка испитивања дијелова који нису предмет те инспекције или поступка испитивања.
- (8) Погрешна процјена озбиљног квара или озбиљно непридржавање процедуре по Листи минималне опреме (MEL) и Техничкој књизи ваздухоплова (TLB).
- (9) Озбиљно оштећење система међуспајања електричних водова (EWIS - *Electrical Wiring Interconnection System*).
- (10) Сваки квар на критичном дијелу с ограниченим вијеком трајања, који за посљедицу има замјену дијела прије истека његовог вијека трајања.
- (11) Употреба производа, саставних дијелова или материјала непознатог, сумњивог поријекла или неисправних критичних саставних дијелова.
- (12) Обмањујући, нетачни или непотпуни примјенљиви подаци о одржавању или поступци који би могли довести до значајних погрешака у одржавању, укључујући језичку проблематику.
- (13) Нетачна контрола или примјена ограничења одржавања ваздухоплова или планираног одржавања.

- (14) Отпуштање ваздухоплова у употребу након одржавања у случају да постоји било каква неусклађеност којом се угрожава безбједност у лету.
- (15) озбиљно оштећење изазвано на ваздухоплову за вријеме активности одржавања због неправилног одржавања или употребе неприкладне или неисправне опреме за земаљску потпору, која захтијева додатне активности одржавања.
- (16) Утврђено сагоријевање, топлење, дим, искрење, прегријавање или пожар.
- (17) Сваки догађај када се људском активношћу, укључујући умор особља, директно придонијело или могло придонијети несрећи или озбиљној незгоди.
- (18) Значајна неисправност, проблем с поузданошћу или понављајући проблеми с квалитетом снимања система снимања података о лету (нпр. уређај за снимање података о лету (FDR), систем за снимање податковних веза - *data link recording*) или уређај за снимање звукова у пилотској кабини (CVR)) или недостатак информација потребних ради обезбјеђивања исправности система снимања података о лету.

Ц) ДОГАЂАЈИ У ВЕЗИ С УСЛУГАМА И ОБЈЕКТИМА/ПОСТРОЈЕЊИМА У ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ

Напомена: Овај је прилог је сачињен на такав начин да су сви битни догађаји повезани с одређеним категоријама активности које се обично посматрају, зависно од искуства, како би се олакшало извјештавање о тим догађајима. Међутим, овај се попис не смије тумачити у смислу да се догађаји не смију пријављивати у случају да настану изван категорије активности с којима су повезани на овом попису.

1. ДОГАЂАЈИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ВАЗДУХОПЛОВ

- (1) Судар или скори судар на земљи или у ваздуху, ваздухоплова с другим ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује возило), укључујући блиско приближавање терену у контролисаном лету (*near CFIT*).
- (2) Повреда прописаних минимума раздвајања (то се односи на ситуацију у којој се не задрже прописани минимуми раздвајања између ваздухоплова или између ваздухоплова и ваздушног простора за који су минимуми раздвајања прописани).
- (3) Неадекватно раздвајање (у недостатку прописаних минимума раздвајања, ситуација гдје су ваздухоплови опажени преблизу један другом да би пилоти могли омогућити безбједан размак међу њима).
- (4) Индикације система ACAS RA.
- (5) Судар ваздухоплова с дивљим животињама, укључујући судар с птицама.
- (6) Излијетање са стазе за вођњу или са полетно-слетне стазе.
- (7) Стварни или потенцијални неодобрени упад на стазу за вођење или полетно-слетну стазу.
- (8) Неодобрени упад у подручје завршног прилаза и полијетања (FATO).
- (9) Одступање ваздухоплова од АТС одобрења.
- (10) Одступање ваздухоплова од примјенљивих правила управљања ваздушним саобраћајем (АТМ):
 - а) одступање ваздухоплова од примјенљивих публикованих АТМ процедура;
 - б) неодобрени улазак у ваздушни простор, укључујући неодобрено пробијање ваздушног простора;

- ц) одступање од прописаног ношења опреме и поступака повезаних с АТМ-ом, који су обавезни према примјенљивим прописима.

- (11) Догађаји који се односе на нејасноће око позивног знака.

2. ПОГОРШАЊЕ ИЛИ ПОТПУНО ОТКАЗИВАЊЕ УСЛУГА ИЛИ ФУНКЦИЈА

- (1) Немогућност пружања АТМ услуга или извршења АТМ функција:
 - а) немогућност пружања услуга ваздушног саобраћаја или извршења функција услуга ваздушног саобраћаја;
 - б) немогућност пружања услуга управљања ваздушним простором или извршења функција управљања ваздушним простором;
 - ц) немогућност пружања услуга управљања протоком ваздушног саобраћаја и услуга управљања капацитетима или извршења функција управљања капацитетима и протоком ваздушног саобраћаја.
- (2) Изаостављене или значајно нетачне, оштећене, неадекватне или информације које доводе у заблуду, издате од било које службе за подршку (нпр: услуга ваздушног саобраћаја - АТС, аутоматске информације терминала - АТIS, метеоролошке службе, навигациона база података, мапе, карте, услуге ваздухопловног информисања - АIS, приручници), укључујући информације које се односе на лоше стање површине узлетно-слетне стазе.
- (3) Немогућност пружања комуникационе услуге.
- (4) Немогућност пружања услуга надзора у ваздушном саобраћају.
- (5) Немогућност функције обраде података и дистрибуције података.
- (6) Немогућност пружања услуге у ваздушној пловидби.
- (7) Немогућност заштите АТМ система који је имао или могао имати директан негативан утицај на безбједно пружање услуге.
- (8) Значајно преоптерећење АТС сектора/позиције, што би могло довести до потенцијалног погоршања у пружању услуге.
- (9) Нетачно примање или тумачење значајних порука, укључујући и недостатак разумијевања језика који се користи, кад је то имало или могло имати директан негативан утицај на безбједно пружање услуге.
- (10) Дужи губитак комуникације са ваздухопловом или другом АТС јединицом.

3. ОСТАЛИ ДОГАЂАЈИ

- (1) Проглашење случаја нужде ("MAYDAY" или позив "PAN").
- (2) Значајно спољашње ометање пружања услуга у ваздушној пловидби (на примјер: интерференције, које могу настати с ILS-ом (систем за инструментално слијетање), VOR-ом (свесмјерни VHF радио-фар) и комуникацијом, када радио-станице таласе одашиљу у UKV фреквенцијском појасу).
- (3) Ометање ваздухоплова, јединице услуга у ваздушном саобраћају или радио-комуникације ватреним оружјем, пиротехничким средствима за ватромет, змајем, ласерским освјетљењем, јаким свјетлом, ласерима, даљински управљаним ваздухопловним системима, моделом ваздухоплова или на сличан начин.

- (4) Испуштање горива.
- (5) Пријетња бомбом или отмица.
- (6) Умор који утиче или може утицати на способност за безбједно обављање дужности у ваздушној пловидби или ваздушном саобраћају.
- (7) Сваки догађај када се људском активношћу директно придонијело или могло придонијети несрећи или озбиљном инциденту.

Д) ДОГАЂАЈИ У ВЕЗИ С АЕРОДРОМИМА И ЗЕМАЉСКИМ УСЛУГАМА

Напомена: Овај је прилог је сачињен на такав начин да су сви битни догађаји повезани с одређеним категоријама активности које се обично посматрају, зависно од искуства, како би се олакшало извјештавање о тим догађајима. Међутим, овај се попис не смије тумачити у смислу да се догађаји не смију пријављивати у случају да настану изван категорије активности с којима су повезани на овом попису.

1. УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЈЕДНОШЋУ АЕРОДРОМА

1.1. Догађаји у вези са ваздухопловом и препреком

- (1) Судар или скори судар на земљи или у ваздуху, ваздухоплова с другим ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује возило).
- (2) Судар ваздухоплова с дивљим животињама, укључујући судар с птицама.
- (3) Излијетање са стазе за вожњу или с полетно-слетне стазе.
- (4) Стварни или потенцијални неодобрени упад на стазу за вожење или полетно-слетну стазу.
- (5) Неодобрени упад у подручје завршног прилаза и полијетања (FATO).
- (6) Одступање ваздухоплова или возила од одобрења, упуте или ограничења током рада на оперативној површини аеродрома (на примјер: погрешна полетно-слетна стаза, стаза за вожњу или ограничени дио аеродрома).
- (7) Страни објект (FOD) на оперативној површини (површини за кретања) који је угрозио или могао угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (8) Препреке на аеродрому или у близини аеродрома које нису објављене у Зборнику ваздухопловних информација (AIP - *Aeronautical Information Publication*) или у обавјештењу NOTAM (*Notice to Airmen*) и/или које нису правилно означене или освијетљене.
- (9) Ометање при изгуравању, вожњи уназад ("power back") или таксирању узроковано возилима, опремом или особама.
- (10) Путници или неовлаштене особе остављене на стајанци без надзора.
- (11) Догађаји повезани са ударом издувних струјања код млазних мотора или са јаким струјањем узрокованим ротором или пропелером, којима се угрозио или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (12) Проглашење случаја нужде ("MAYDAY" или позив "PAN").

1.2. Погоршање или потпуно отказивање услуга или функција

- (1) Отказивање или губитак комуникације између:
 - а) аеродрома, возила или земаљског особља и јединице услуга у ваздушном саобраћају или јединице за управљање поступцима на стајанци;

- б) јединице за управљање поступцима на стајанци и ваздухоплова, возила или јединице услуга у ваздушном саобраћају.
- (2) Значајна грешка, неисправан рад или квар опреме или система аеродрома, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов или особе у њему.
- (3) Значајни недостаци у расвјети, ознакама или знаковима аеродрома.
- (4) Отказивање система за упозоравање у случају нужде на аеродрому.
- (5) Спасилачке и ватрогасне службе нису доступне према примјенљивим условима.

1.3. Остали догађаји

- (1) Пожар, дим, експлозије у аеродромским уређајима и објектима или њиховој близини, те опреми, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (2) Догађаји у вези са security аеродрома (на примјер: незаконит улазак, саботажа, пријетња бомбом).
- (3) Недостатак извјештавања о знатној промјени радних услова аеродрома, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (4) Изостанак, неодговарајући или неадекватни поступак одлеђивања/заштите од залеђивања ваздухоплова.
- (5) Излијевање значајних количина горива током пуњења ваздухоплова горивом.
- (6) Пуњење онечишћеног горива или неодговарајуће врсте горива или других основних флуида (укључујући кисеоник, азот, уље и питку воду).
- (7) Несналажење у лошим условима површине полетно-слетне стазе.
- (8) Сваки догађај када се људском активношћу директно придонијело или могло придонијети несрећи или озбиљном инциденту.

2. ЗЕМАЉСКО ОПСЛУЖИВАЊЕ ВАЗДУХОПЛОВА

2.1. Догађаји у вези са ваздухопловом и аеродромом

- (1) Судар или скори судар на земљи или у ваздуху, ваздухоплова с другим ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује возила).
- (2) Неодобрени упад на стазу за вожњу или полетно-слетну стазу.
- (3) Излијетање са стазе за вожњу или полетно-слетне стазе.
- (4) Значајно онечишћење конструкције, система и опреме ваздухоплова проузроковано превозом пртљага, поште или терета.
- (5) Ометање при изгуравању, вожњи уназад ("power back") или таксирању узроковано возилима, опремом или особама.
- (6) Страни објект (FOD) на оперативној површини који је угрозио или могао угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (7) Путници или неовлаштене особе остављене на стајанци без надзора.
- (8) Пожар, дим, експлозије у аеродромским уређајима и објектима или њиховој близини, те опреми, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (9) Догађаји у вези са заштитом аеродрома (на примјер: незаконит улазак, саботажа, пријетња бомбом).

2.2. Погоршање или потпуно отказивање услуга или функција

- (1) Отказивање или губитак комуникације са ваздухопловом, возилом, јединицом услуга у

ваздушном саобраћају или јединицом за управљање поступцима на стајанци.

- (2) Значајна грешка, неисправан рад или квар опреме или система аеродрома, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов или особе у њему.
- (3) Значајни недостаци у расвјети, ознакама или знаковима аеродрома.

2.3. Посебни догађаји у вези са земаљским опслуживањем

- (1) Неправилан прихват и отпрема или укрцај путника, пртљага, поште или терета, који би могао знатно утицати на масу и/или равнотежу ваздухоплова (укључујући значајне грешке у прорачуну оптерећења).
- (2) Опрема за укрцај/искрцај у/из ваздухоплова није правовремено уклоњена, због чега су угрожене особе у њему.
- (3) Неисправан размјештај или учвршћивање пртљага, поште или терета, чиме би се на било који начин могло угрозити ваздухоплов, његову опрему или особе у њему, или спријечити евакуацију у случају нужде.
- (4) Превоз, покушај превоза или руковање опасним теретом, што је резултирало или могло резултирати угрожавањем оперативне безбједности или довело до небезбједне ситуације (на примјер: инцидент или несрећа повезана с опасним теретом, како је дефинисано у ИСАО Техничким инструкцијама).
- (5) Непощтовање одредби у вези с упаривањем пртљага и путника.
- (6) Непощтовање захтијеваних поступака земаљског опслуживања ваздухоплова и сервисирања, посебно с обзиром на одлеђивање, пуњење горивом или поступке утовара, укључујући неправилно постављање или уклањање опреме.
- (7) Излијевање значајних количина горива током пуњења ваздухоплова горивом.
- (8) Пуњење неисправном количином горива, која би могла знатно утицати на долет, перформансе, равнотежу или конструкцијску чврстоћу ваздухоплова.
- (9) Пуњење онечишћеним горивом или неодговарајућом врстом горива или других кључних флуида (укључујући кисеоник, азот, уље и питку воду).
- (10) Отказивање, неисправан рад или квар земаљске опреме која се користи за земаљско опслуживање, што је довело до оштећења или могућег оштећења ваздухоплова (на примјер: руда за вучу или земаљски извор напајања ваздухоплова електричном енергијом (GPU - *Ground Power Unit*)).
- (11) Изостанак, неодговарајући и неадекватни поступак одлеђивања/заштите против залеђивања ваздухоплова.
- (12) Оштећење ваздухоплова опремом за опслуживање или возилима, укључујући претходно непријављену штету.
- (13) Сваки догађај када се људском активношћу директно придонијело или могло придонијети несрећи или озбиљном инциденту.

Е) ДОГАЂАЈИ У ВЕЗИ СА ВАЗДУХОПЛОВИМА КОЈИ НИСУ КОМПЛЕКСНИ ВАЗДУХОПЛОВИ НА МОТОРНИ ПОГОН, УКЉУЧУЈУЋИ ЈЕДРИЛИЦЕ И ВАЗДУХОПЛОВЕ ЛАКШЕ ОД ВАЗДУХА

За потребе овог прилога, користе се сљедеће дефиниције:

- (а) "ваздухоплови који нису комплексни ваздухоплови на моторни погон" значи сви ваздухоплови осим оних који су дефинисани чланом 3. тачка (j) Додатка I Правилника о заједничким правилима у подручју цивилног

ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбједност ваздушног саобраћаја ("Службени гласник БиХ", број 45/10);

- (б) "једрилица" значи ваздухоплов тежи од ваздуха, који узгон у лету добија због аеродинамичких реакција на непокретним подизним површинама, а чији слободан лет не зависи од мотора, укључујући, змај без мотора, параглајдер и остале сличне летјелице;
- (ц) "ваздухоплови лакши од ваздуха" значе беспилотне летјелице, летјелице с даљинским пилотирањем (RPV), аутономне летјелице које је могуће програмирати, падобрани, балони и ваздушни бродови.

1. ВАЗДУХОПЛОВИ КОЈИ НИСУ КОМПЛЕКСНИ ВАЗДУХОПЛОВИ НА МОТОРНИ ПОГОН, ИСКЉУЧУЈУЋИ ЈЕДРИЛИЦЕ И ВАЗДУХОПЛОВЕ ЛАКШЕ ОД ВАЗДУХА

Напомена: Овај прилог је сачињен на такав начин да су сви битни догађаји повезани с одређеним категоријама активности које се обично посматрају, зависно од искуства, како би се олакшало извјештавање о тим догађајима. Међутим, овај се попис не смије тумачити у смислу да се догађаји не смију пријављивати у случају да настану изван категорије активности с којима су повезани на овом попису.

1.1. Летачке операције

- (1) Ненамјерни губитак контроле.
- (2) Слијетање изван предвиђеног подручја за слијетање.
- (3) Немогућност постизања или непостизање потребних перформанси ваздухоплова очекиваних у уобичајеним условима током полијетања, пењања или слијетања.
- (4) Неодобрени упад на полетно-слетну стазу.
- (5) Излијетање са полетно-слетне стазе.
- (6) Било који лет који је обављен ваздухопловом који није пловидбен или за који припрема лета није обављена, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (7) Ненамјеран лет, у инструменталним метеоролошким условима (IMC), ваздухоплова који нису одобрени према правилима инструменталног летења (IFR - *Instrument flight rules*), или пилота који није оспособљен за летове по IFR-у, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (8) Ненамјерно ослобађање терета (ова тачка се примјењује само на комерцијалне дјелатности).

1.2. Технички догађаји

- (1) Неуобичајено јаке вибрације (на примјер: "дрхтање" крила или кормила висине или пропелера).
- (2) Било која команда лета не ради исправно или је одспојена.
- (3) Квар или значајно пропадање конструкције ваздухоплова.
- (4) Губитак било којег дијела конструкције или уређаја ваздухоплова током лета.
- (5) Квар мотора, ротора, пропелера, система за гориво или другог важног система.
- (6) Цурење било којег флуида којим је проузрокована опасност од пожара или могућност опасне онечишћења конструкције, система или опреме ваздухоплова или опасност за особе у ваздухоплову.

1.3. Интеракција с услугама у ваздушној пловидби и управљању ваздушним саобраћајем

- (1) Интеракција с услугама у ваздушној пловидби (на примјер: пружање погрешних услуга, збуњујућа комуникација или одступање од одобрења), чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.
- (2) Неодобрени улазак у ваздушни простор.

1.4. Случајеви нужде и друге критичне ситуације

- (1) Било који догађај који доводи до позива у случају нужде.
- (2) Пожар, експлозија, дим, отровни гасови или отровне паре у ваздухоплову.
- (3) Онеспособљеност пилота да обавља било који задатак.

1.5. Спољашње окружење и метеорологија

- (1) Судар на земљи или у ваздуху, с другим ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује и возило).
- (2) Скори судар на земљи или у ваздуху, с другим ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује и возило), који захтијева маневрисање у случају нужде, како би се избјегао судар.
- (3) Судар ваздухоплова с дивљим животињама, укључујући и судар с птицама, који је проузроковао оштећење на ваздухоплову, или губитак или неисправност било које кључне функције.
- (4) Ометање ваздухоплова ватреним оружјем, пиротехничким средствима за ватромет, змајем, ласерским освјетљењем, јаким свјетлом, ласерима, даљински управљаним ваздухопловним системима, моделом ваздухоплова или на сличан начин.
- (5) Удар муње, који је проузроковао оштећење на ваздухоплову или отказивање његових функција.
- (6) Лет кроз подручје јаким турбуленција, чиме су проузроковане повреде особа у ваздухоплову или потреба за прегледом ваздухоплова након лета.
- (7) Залеђивање, укључујући залеђивање карбуратора, којим се угрозило или могло угрозити ваздухоплов, особе у њему или било коју другу особу.

2. ЈЕДРИЛИЦЕ (GLIDERS)

2.1. Летачке операције

- (1) Ненамјерни губитак контроле.
- (2) Догађај при којем пилот једрилице није могао отпустити уже витла или руду за аеро-вучу, чиме је био приморан користити поступак у случају нужде.
- (3) Било које отпуштање ужета витла или руде (ужета) за аеро-вучу ако се отпуштањем угрозило или могло угрозити једрилицу, особе у њој или било коју другу особу.
- (4) У случају моторне једрилице, квар мотора током полијетања.
- (5) Било који лет који је обављен једрилицом која није способна за ваздушни саобраћај или није пловидбена или за коју припрема лета није обављена у потпуности, чиме се угрозило или могло угрозити једрилицу, особе у њој или било коју другу особу.

2.2. Технички догађаји

- (1) Неуобичајено јаке вибрације (на примјер: "дрхтање" крилица или кормила висине или пропелера).
- (2) Било која команда лета не ради исправно или је одспојена.
- (3) Квар или значајно пропадање конструкције једрилице.

- (4) Губитак било којег дијела конструкције или уређаја једрилице током лета.

2.3. Интеракција с услугама у ваздушној пловидби и управљању ваздушним саобраћајем

- (1) Интеракција с услугама у ваздушној пловидби (на примјер: пружање погрешних услуга, збуњујућа комуникација или одступање од одобрења) чиме се угрозило или могло угрозити једрилицу, особе у њој или било коју другу особу.
- (2) Неодобрени уласци у ваздушни простор.

2.4. Случајеви нужде и друге критичне ситуације

- (1) Било који догађај који доводи до позива у случају нужде.
- (2) Све ситуације у којима није доступно безбједно подручје за слијетање.
- (3) Пожар, експлозија, дим, отровни гасови или отровне паре у једрилици.
- (4) Онеспособљеност пилота да обавља било који задатак.

2.5. Спољашње окружење и метеорологија

- (1) Судар на земљи или у ваздуху, са ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује и возило).
- (2) Скори судар на земљи или у ваздуху, са ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује и возило), који захтијева маневрисање у случају нужде, како би се избјегао судар.
- (3) Ометање једрилице ватреним оружјем, пиротехничким средствима за ватромет, змајем, ласерским освјетљењем, јаким свјетлом, ласерима, даљински управљаним ваздухопловним системима, моделом ваздухоплова или на сличан начин.
- (4) Удар муње који је проузроковао оштећење на једрилици.

3. ВАЗДУХОПЛОВИ ЛАКШИ ОД ВАЗДУХА (БАЛОНИ И ВАЗДУШНИ БРОДОВИ)

3.1. Летачке операције

- (1) Било који лет који је обављен ваздухопловом лакшим од ваздуха, који није способан за ваздушни саобраћај или који није пловидбен или за који припрема лета није обављена у потпуности, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов лакши од ваздуха, особе у њему или било коју другу особу.
- (2) Ненамјерно трајно гашење пламена.

3.2. Технички догађаји

- (1) Отказивање било којег од сљедећих дијелова или управљачких направа: потопна цијев на резервоару гаса, котур овијен ужетом којим се контролише опна, уже за управљање, уже за привез, цурење заптивке вентила на пламенику на резервоару гаса, карабинер, оштећење на доводу гаса, узгонском гасном вентилу, опни или балонету, вентилатору, вентилу за растерећење притиска (балон пуњен гасом), витлу (привезани балони пуњени гасом).
- (2) Значајно истицање или губитак узгонског гаса (на примјер: порозност, немогућност затварања вентила за узгонски гас).

3.3. Интеракција с услугама у ваздушној пловидби и управљању ваздушним саобраћајем

- (1) Интеракција с услугама у ваздушној пловидби (на примјер: пружање погрешних услуга, збуњујућа комуникација или одступање од одобрења), чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов лакши од ваздуха, особе у њему или било коју другу особу.

(2) Неодобрени улазак у ваздушни простор.

3.4. Случајеви нужде и друге критичне ситуације

- (1) Било који догађај који доводи до позива у случају нужде.
- (2) Пожар, експлозија, дим или отровне паре у ваздухоплову лакшем од ваздуха (изнад уобичајеног рада пламеника).
- (3) Особе у ваздухоплову лакшем од ваздуха избачене из кошаре или гондоле.
- (4) Онеспособљеност пилота да обавља било који задатак.
- (5) Ненамјерно подизање или вуча земаљске посаде, што доводи до смртног случаја или повреде особе.

3.5. Спољашње окружење и метеорологија

- (1) Судар или скори судар на земљи или у ваздуху, са ваздухопловом, тереном или препреком (препрека укључује возило), чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов лакши од ваздуха, особе у њему или било коју другу особу.
- (2) Ометање ваздухоплова лакшег од ваздуха ватреним оружјем, пиротехничким средствима за ватромет, змајем, ласерским освјетљењем, јаким свјетлом, ласерима, даљински управљаним ваздухопловним системима, моделом ваздухоплова или на сличан начин.
- (3) Неочекиван наилазак на неповољне временске услове, чиме се угрозило или могло угрозити ваздухоплов лакши од ваздуха, особе у њему или било коју другу особу."

Члан 2.

(Усклађивање са правном тековином ЕУ)

Овим правилником се преузимају одредбе Проведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2015/1018, од 29. јуна 2015. о утврђивању пописа у којем се класификују догађаји у цивилном ваздухопловству које треба обавезно пријавити у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савјета (Текст значајан за ЕGP).

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-322-4/17

29. новембра 2017. године

Бања Лука

Генерални директор

Ђорђе Ратковица, с. р.

CENTAR ZA INFORMIRANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ PODRUČJA VISOKOG OBRAZOVANJA

1288

Na osnovu člana 46. stav 3. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 59/07 i 59/09), člana 12. stav 3. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03) i člana 17. stav (1) Statuta Centra za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja ("Službeni glasnik BiH", broj 20/10 28/10 i 47/17), Upravni odbor Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja, na 46. sjednici održanoj 27. novembra 2017. godine, donio je

RJEŠENJE

O IMENOVANJU DIREKTORA CENTRA ZA INFORMIRANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA

1. Mr. Damir Ljubić imenuje se za direktora Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja na mandat od četiri godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku BiH" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Број УО-01-07-3-16-1/17
27. новембра 2017. године
Mostar

Председник
Управног одбора
Данијел Видовић, с. р.

Темелјем чланка 46. ставак 3. Оквирног закона о високом образовању у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 59/07 и 59/09), чланка 12. ставак 3. Закона о министарским именованијима, именованијима Вјеча министара и другим именованијима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 37/03) и чланка 17. ставак (1) Статута Центра за информирање и признавање докумената из подручја високог образовања ("Службени гласник БиХ", број 20/10, 28/10 и 47/17), Управни одбор Центра за информирање и признавање докумената из подручја високог образовања, на 46. сједници одржаној 27. студеног 2017. године, донио је

RJEŠENJE

O IMENOVANJU RAVNATELJA CENTRA ZA INFORMIRANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ PODRUČJA VISOKOG OBRAZOVANJA

1. Mr. Damir Ljubić imenuje se za ravnatelja Centra za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja na mandat od četiri godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku BiH" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH".

Број УО-01-07-3-16-1/17
27. студеног 2017. године
Mostar

Председник
Управног одбора
Данијел Видовић, в. р.

На основу члана 46. став 3. Оквирног закона о високом образовању у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 59/07 и 59/09), члана 12. став 3. Закона о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 37/03) и члана 17. став (1) Статута Центра за информисање и признавање докумената из области високог образовања ("Службени гласник БиХ", број 20/10, 28/10 и 47/17), Управни одбор Центра за информисање и признавање докумената из области високог образовања, на 46. сједници одржаној 27. новембра 2017. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

O IMENOVANJU DIREKTORA CENTRA ZA INFORMISANJE I PRIZNAVANJE DOKUMENATA IZ OBLASTI VISOKOG OBRAZOVANJA

1. Мр Дамир Љубић именује се за директора Центра за информисање и признавање докумената из области високог образовања на мандат од четири године.